

השימוש בהיפרמדיה ככלי ביבליותרפי להעלאת הדימוי העצמי של ילדים / פרידמן טליה

תקציר :

מטרת המחקר

המטרה של המחקר היא להציג מבנה של כלי מודרני של היפרמדיה בביבליותרפיה שייכללו בו אלמנטים המצויים בספרות המחקר, שיש בהם כדי לחזק את האפקטיביות של הכלי הביבליותרפי בהעלאת הדימוי העצמי של ילדים.

השיטה

זהו מחקר אינטרדיסציפלינרי המבוסס על שילוב ועיבוד מחקרים ממספר דיסציפלינות: דיסציפלינת החינוך, דיסציפלינת הפסיכולוגיה ודיסציפלינת מדע המידע והספרנות והצעת היפותזה חדשה המבוססת על תוצאות שילוב ועיבוד אלו. במחקר אתבסס על מחקרים קודמים שנעשו לגבי האפקטיביות של ביבליותרפיה להעלאת הדימוי העצמי של ילדים והאפקטיביות של היפרמדיה בתחום החינוך ואעשה הכללה על סמך השילוב בין מחקרים אלה, האומרת כי ביבליותרפיה בשילוב היפרמדיה הנה אפקטיבית יותר בתור כלי טיפולי להעלאת הדימוי העצמי של ילדים.

אשתמש בטכניקות מחקר איכותיות של בדיקה לעומק של הנושא והסתמכות על חקר מקרים, כפי שקראוס (תשל"ח) טוען שעושה הפסיכולוג הקליני במחקרו. אציע מודל של כלי היפרמדיה שישמש לצרכים ביבליותרפיים, כולל מפרט דרישות תיאורטיות ממערכת כזאת ומייצגים ספרותיים לשימוש בכלי זה ואפרט את מבנה המסכים והמקשים שיופיעו במערכת ההיפרמדיה.

מן הממצאים

מחקרים מראים שקיימת קורלציה בין האופן שבו החומר מוצג לילדים בטיפול ביבליותרפי לבין המוטיבציה שלהם להמשיך בטיפול. ילדים מגלים התנגדות לעיסוק בכל דבר שהם חשים שהינו "משעמם" (Hynes, 1986). ילדים נרתעים גם מספרות שכופה עליהם מגע ישיר עם נושא בעייתי לגביהם. הטיפול בילדים בעזרת היפרמדיה פותר את שתי הבעיות גם יחד. מרכיב הוידאו בהיפרמדיה עשוי לעורר את האירועים המתוארים בסיפור לחיים בדרך שבה טקסט כתוב לא יכול. בנוסף לכך הוידאו יכול לשבור את מחסום הטקסט שרבים מהתלמידים בעלי קשיי הקריאה נתקלים בו. ההיפרמדיה מאפשרת הצגת חומר בדרך מעניינת ומושכת את הילדים של היום, המורגלים במשחקי מחשב, מאפשרת לעסוק בתרפיה באמצעות המחשב כי לפעמים יותר קל לילד להתמקד במחשב במקום במטפל, ואז התהליך הטיפולי נראה פחות מאיים.

בהתבסס על טיעוניו של Dede (1992), נראה כי ההיפרמדיה תעלה גם את המוטיבציה של המטופלים בביבליותרפיה. על-פי Wissick (1996), ההיפרמדיה הנה בעלת התאמה אינדבידואלית למשתמש, פותרת בעיות של חוסר ריכוז, שומרת על תשומת הלב והעניין של המשתמש, ממריצה הבנה ומדגימה תוכן או עובדות, מאפשרת שליטה של המשתמש על התקדמותו בתוך היישום ומעלה את הדימוי העצמי של המשתמש בהיחשבו מומחה לנושא.

מסקנות

המימצאים האלה, בהיותם משולבים, מצביעים על האפקטים של ההתערבות: בטחון עצמי הדדי גדל ותקשורת משופרת בין הילדים והמטפלים שלהם. המימצאים מצביעים על השפעה חשובה ומשמעותית של תוכנית הטיפול על הילדים.

בשל מימצאים אלה, לעניות דעתי, ההיפרמדיה אפקטיבית ככלי ביבליותרפי להעלאת הדימוי העצמי של ילדים. גם רשת האינטרנט עם הנחיה, מתאימה ליישומים ביבליותרפיים בשל הגורמים הבאים: זוהי רשת מחשבים שהפכה

למערכת לא ליניארית ולא סדרתית. הגלישה בה מנושא לנושא אפשרית על ידי הקשה על מילות מפתח המשמשות קשרים בין מסכים שונים. האינטרנט מאפשרת למשתמשיה חופש לקבוע את קצב התקדמותם ברשת ומספקת להם מידע עדכני לגבי כל נושא שיבחרו. ניתן לקיים באמצעות האינטרנט Video Conference עם אנשים שנמצאים במקומות מרוחקים – למשל עם מטפל הנמצא בתחנה לבריאות הנפש, במקום לבוא לתחנה ולקיים פגישה עם המטפל בתחנה עצמה. גם עלות החיפוש הנמוכה יחסית ומהירות התגובה של הרשות עשויים להמריץ מטופלים לחפש באמצעות האינטרנט באתרים שיוקמו על-ידי התחנות לבריאות-הנפש ויכילו חומרים ביבליותרפיים. יכולת האתרים השונים באינטרנט למעקב ורישום של פעילויות המשתמש בהם – למשל כמה פעמים נכנס לאתר מסויים, עשויה לספק למטפל מידע אבחוני לגבי בעייתו של המטופל בהתאם לתחומים בהם התעניין באינטרנט, ולפיכך רשת האינטרנט מתאימה גם לביבליואגנוסטיקה ולא רק לביבליותרפיה. המידען החברתי יעשיר את מגוון הכלים העומדים לרשותם של הפסיכולוגים בתחנות בריאות הנפש ויסייע להם להפוך את תחנות בריאות הנפש למרכזי סיוע מרחוק באמצעות תקשורת מחשבים. ההיפרמדיה והאינטרנט ישמשו ככלים הביבליותרפיים העתידיים במרכזי סיוע אלה, בשל האפקטיביות שלהם בתהליך הביבליותרפי, שהודגמה בעבודה זו, בשימוש במודלים של ערכות היפרמדיה להעלאת הדימוי העצמי של ילדים.

מס' מיון בספריה :
615.8516 פרי.שמ תשנ"ז

מס' מערכת בספריה :
358668